

Elias Lönnrot laati Kajaanissa ollessaan vuonna 1838 kansantajuisen oppaan terveydenhoidosta. Tämä **Suomalaisen Talonpojan Koti-Lääkäri** käsittelee sairauksia ja tapaturmia sekä tuona aikana käytössä olleita hoito- ja lääkitsemistapoja. Teostaan varten Lönnrot suomensi vieraskielisiä sanoja ja varmisti näin lukutaitoisen talonpojan mahdollisuuden hyödyntää tietoja.

Lönnrot otti avuksi myös kalevalakielen varoitellessaan lukijoitaan liiallisen alkoholinkäytön haitoista. Vaikka suomalaisittain ajatellen sauna, viina ja terva olivat perinteisesti sopivia hoitomuotoja, niin tässä tapauksessa ryyppymies kuvailee ryyppiskelyn vaikutusta ihmisen omaan terveyteen seuraavalla tavalla:

”Terweys on turmeltuna,
Kaikki rikkaus kadonna,
Arwoni alentununna;
Matti taskussa makaapi,
Tuskat turkkini powessa,
Aistit, waiwat rinnassani.”

Alkoholin vaikutuksesta ympäristöön samainen opetusruno kertoo näin:

”Wielä suututin sukuni,
Esiwaltani wihoitin
Näytin itseni olewan
Irwihampaille iloksi,
Hywänsuoville suruksi.”

Raija Mäkelä-Eskola